
THE PURPOSE OF KORBANOT

MARCH 24, 2023
YU TORAH MITZION KOLLEL
Extended Care, ויקרא

INTRODUCTION

1. ויקרא פרק א פסוק ט

וְקָרְבוּ וְיִקְרְעוּ יִרְחָץ בַּמַּיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיחַ־נִיחֹחַ לִיקְוֹק:

2. תורת ה' תמימה עמודים סג-קסד

...ועוד התורה מאירת עינים שהודיעה לנו ענין נסתר ואינו מתקבל בעיון, והוא יוצא לתועלת גדולה, והוא ענין הקרבנות. כי בתחלת העיון יקשה מאד, כמ"ש הכוזרי ונשאר עלי לשאול מה שקרית בקרבנות וכו' ויש בזה פסוקים מבוארים מרחקים תועלת הקרבנות מן האל ית, כמ"ש לא על זבחיך אוכיחך וגו', וכתוב לא אקח מביתך פר גו'. וכתוב האוכל בשר אבירים גו, באר כי הוא אינו לוקח ולא יאכל הבשר ולא ישתה דם הפר והעטודים, ואין לו תועלת והנאה בהם. ואפילו שהיה לו הנאה בהם, כאדם רעב רוצה להשביע נפשו, יכול ליקח בלא רשות כי לו תבל ומלואה. **ומכל מקום כיון שאין בקרבנות הנאה ותועלת עליונית, מה היתה הכוונה בהם, שמצינו קרבן לאדם השני בעולם, והבל הביא גם הוא גו, וכתוב וישע ה' אל הבל גו, ורבותינו נתנו קרבן לאדם הראשון מפסוק ותיטב לה' משור פר גו, ונח הקריב קרבן וכתוב בו וירח ה' גו, ואברהם ויצחק הקריבו קרבנות ובנו מזבחות כמ"ש בתורה, ולא יזו החכמים העובדים האל מהקריב קרבנות, עד שבאה התורה והסכימה בהם וצותה והאריכה בהם יותר מכל משפטי התורה, ככל הכתוב בחומש ויקרא, ולא שרתה שכינה במשכן אלא על ידי קרבנות, כמ"ש וירד מעשות את החטאת גו' וירא כבוד ה' ואז שרתה שכינה, שהיה זה ביום שמיני, ומכאן ואילך כתוב ולא יכול משה גו, וכן מפורש בת"כ, ובבית המקדש נמי ע"י קרבן נבחר, שנאמר ויבא גד אל דוד ביום ההוא ויאמר לו עלה הקס לה' מזבח בגרן ארונה היבوسی, וכתוב ויבן שם דוד מזבח וגו, וכתוב ויאמר דוד זה הוא בית ה' וגו', ועל ידי הקרבן שרתה בו שכינה, שנאמר וככלות שלמה להתפלל וגו, וכל מי שיש עינים לו ויראה בכתוב יודה, כי ענין הקרבנות נפלא מאד, כי כל רפואה שאין אתה יודע מהותה, בראות התועלת הבאה ממנה תוכח כחה ומעלתה. ואף לעתיד לבא בריח נחוח ארצה אתכם, וכתוב וערבה לה' וגו'. וקרבנות שבסוף יחזקאל לעתיד לבא הם, וכתוב במזבח, זה השלחן אשר לפני ה'...**

שיטת האבן עזרא והרמב"ן

1. תורת ה' תמימה עמוד קסד

...והנה דעת ר"א בענין הקרבנות שהן כפר נפש, ובאור הענין לדעתי כי הקרבנות בתורה לא יבאו כי אם על השגגות, ואין בשגגה הכרת הנפש ועונש גיהנם, רק ראוי לעונש מי שלא היה נזהר במצות בוראו ולא פחד ממאמרו עד שטעה בו, והנה הוא חייב שיתודה לאלהיו ויתפלל לו וימחול עונו ולא ימות. ולפי שהמעשים צריכים לשלמות בפועל, כמו החטא, במחשבה שלא נזהר, ובמעשה שאכל את החלב, כן צריך שיביא גוף בעל חי ויסמוך ידו עליו בכחו כדי להשלים הכונה ויתודה, שכל הקרבנות צריכין ודוי, וישחט אותו לפני אלהיו, כמו שראוי אדם שישפוך דמו על חטאו בזה, ויקטיר החלבים שהם חדרי המחשבה והכליות ששם כח תאוותו, לומר שראויים כלי מחשבתו להשרף על חטאו ויהיה כפר לו בחמלת אלהיו עליו ובחסדו...

2. רמב"ן ויקרא פרק א פסוק ט

...ויותר ראוי לשמוע הטעם שאומרים בהם, כי בעבור שמעשי בני אדם נגמרים במחשבה ובדבור ובמעשה, צוה השם כי כאשר יחטא יביא קרבן, יסמוך ידיו עליו כנגד המעשה, ויתודה בפיו כנגד הדבור, וישרוף באש הקרב והכליות שהם כלי המחשבה והתאוה, והכרעים כנגד ידיו ורגליו של אדם העושים כל מלאכתו, ויזרוק הדם על המזבח כנגד דמו בנפשו, כדי שיחשוב אדם בעשותו כל אלה כי חטא לאלהיו בגופו ובנפשו, וראוי לו שישפך דמו וישרף גופו לולא חסד הבורא שלקח ממנו תמורה וכפר הקרבן הזה שיהא דמו תחת דמו, נפש תחת נפש, וראשי אברי הקרבן כנגד ראשי אבריו,

והמנות להחיות בהן מורי התורה שיתפללו עליו. וקרבת התמיד, בעבור שלא ינצלו הרבים מחטוא תמיד. ואלה דברים מתקבלים מושכים את הלב כדברי אגדה...

3. תורת ה' תמימה עמוד קסה

...ואמת הוא שיש למצות התורה תועליות מרובות גופניות נראות ורוחניות, אבל המעלות שהפריט בקרבנות, שעל ידיהם שכנה שורה לעולם בישראל, ושהמקום הנבחר בעולם השפל הוא מקום הקרבנות, והוא כסא ה' בארץ, [אלו הדברים] צריכין לטעם אחר...

שיטת הרמב"ם

4. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק מו

...המצות אשר כלל אותם הכלל העשתי עשר, הם אשר ספרנום בשאר ספר עבודה ובספר קרבנות, וכבר זכרנו תועלתם בכלל. ועתה אתחיל לתת טעם כל אחת ואחת לפי השגתי, ואומר כי כבר אמרה התורה כפי מה שפירש אונקלוס שהמצריים היו עובדים מזל טלה, מפני זה היו אוסרים לשחוט הצאן, והיו מואסים רועי צאן, אמר הן נזבח את תועבת מצרים, וכן היו כתות מן הצאב"ה עובדים לשדים, והיו חושבים שהם ישובו בצורת העזים, ולזה היו קוראים לשדים שעירים, וכבר התפשט הדעת הזה מאד, ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים אשר הם זובחים, ולזה היו אוסרים הכתות ההם ג"כ אכילת העזים, אבל שחיתת הבקר כמעט שהיו מואסים אותו רוב עובדי ע"ז, וכלם היו מגדילים זה המין מאד, ולזה תמצא אנשי הודו עד היום לא ישחטו הבקר כלל, ואפילו בארצות אשר ישחטו שאר מיני בעלי חיים. ובעבור שימחה זכר אלו הדעות אשר אינם אמתיות, צונו להקריב אלו השלשה מינים לבד, מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, עד שיהיה המעשה אשר חשבוהו תכלית המרי, בו יתקרבו אל השם, ובמעשה ההוא יכופרו העונות. כן מרפאים הדעות הרעות אשר הם חליי הנפש האנושי, בהפך אשר בקצה האחרון. ומפני זאת הכונה בעצמה צונו לשחוט כבש בפסח ולהזות דמו במצרים על השערים מחוץ, לנקות עצמנו מן הדעות ההם ולפרסם שכנגדם, ולהביא להאמין שהמעשה אשר תחשבו בו שהוא סבה ממתיה, הוא המציל מן המות, ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף, גמול פרסום העבודה בעשות כל מה שהיו מרחיקין אותו עובדי ע"ז, זהו הטעם בבחירת השלש המינים האלה לבד לקרבן, מחובר אל היות אלו השלשת מינים ג"כ נמצאים מאד, ולא כמעשה עובדי ע"ז שהיו מקריבים האריות והדובים והבהמות המדבריות כמו שזכר בטמט"ם...

5. רמב"ן ויקרא פרק א פסוק ט

...והנה בכתוב הזה טעם הקרבנות שהם אשה ריח ניחוח לה'. ואמר הרב במורה הנבוכים (ג מו) כי טעם הקרבנות, בעבור שהמצרים והכשדים, אשר היו ישראל גרים ותושבים בארצם מעולם, היו עובדים לבקר ולצאן, כי המצרים עובדים לטלה והכשדים עובדים לשדים אשר יראו להם בדמות שעירים, ואנשי הודו עד היום לא ישחטו בקר לעולם. בעבור כן צוה לשחוט אלה השלשה מינים לשם הנכבד כדי שידוע כי הדבר שהיו חושבים כי הם בתכלית העבירה הוא אשר יקריבו לבורא, ובו יתכפרו העונות. כי כן יתרפאו האמונות הרעות שהם מדוי הנפש, כי כל מדוה וכל חולי לא יתרפא כי אם בהפכו. אלה דבריו ובהם האריך:

והנה הם דברי הבאי, ירפאו שבר גדול וקושיא רבה על נקלה, יעשו שולחן ה' מגואל שאיננו רק להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, והכתוב אמר כי הם לחם אשה לריח ניחוח:

וגם כי לפי שטותם של מצרים לא תתרפא מחלתם בזה, אבל תוסיף מכאוב, כי מחשבת הרשעים הנוכרים לעבוד למזל טלה ומזל שור שיש להם כח בהם כפי מחשבתם, ולכן לא יאכלו אותם לכבוד כחם ויסודם, אבל אם יזבחו אותם לשם הנכבד זה כבוד להם ומעלה, והם עצמם כן הם נוהגים, כמו שאמר (ויקרא יז ז) ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים, ועושי העגל זבחו לו. והרב מזכיר שהיו מקריבים ללבנה בכל ראשי חדשיהם, ולשמש בעלותה במזלות הידועים להם בספריהם. ויותר תתרפא המחלה באכלינו מהם לשובע שהוא אסור להם ומגונה בעיניהם ולא יעשו כן לעולם...

6. ספר הזכרון להריטב"א עמודים עד-עה

ויקרא טעם נכון לפי קוצר העתי. ועם כל זה, שדברי רבינו ז"ל בטעמו דברי אלהים חיים, מה שכתב על הרב המורה לא עיין בו יפה, כי קנאת לבו לשם ית' הבהלתו מלעיין בלשון רבינו המורה ז"ל.

ולפי דעתי אין ספק שימצאון בדברי המורה ז"ל דברים שאינם בפי חכמי האמת, או חכמים אחרים, אך לפי הדרך שדורך בה רבי המורה לא ימצא בו טעות, ולא דרך סתירה והפך, כי בתכלית השמירה וחכמת ההגיון שמר את עצמו בדבריו.

ועכשו אני רוצה לגלות על מה שלפי קוצר דעתי לא היתה כוונת המורה ז"ל, כמו שטען רבינו ז"ל, וכי תשובותיו אינן תשובות[ו] לרב ז"ל לפי דרכו. והאל ית' שהוא יודע האמת ינחנו ויורנו דרך האמת. ואני אומר במחלה מרבי ז"ל, כי הוא ז"ל כתב על דברי המורה ז"ל ["אלה דבריו"]²² ובהם האריך ע"כ, וכמדומה לי שלא הועיל למורה האריכות להבין כונתו, כי הנה רבינו ז"ל נראה שהבין מדבריו, שדעת המורה, שהקרבו בא להוציא מלבן של רשעים וטפשי עולם, ויתבאר מלשונו במה שהשיב על המורה שרשעים וטפשי עולם הם המצרים והכשדים. ואני איני רואה בקצר דעתי, שיאמר המורה כן.

7. ספר מורה הנבוכים חלק ג פרק לב

... וכמו זאת ההנהגה בעצמה מן המנהיג ההוא ית' באו דברים רבים בתורתנו, והוא שא"א לצאת מן ההפך אל ההפך פתאום, ולזה א"א לפי טבע האדם שיניח כל מה שהרגיל בו פתאום. וכאשר שלח השם מרע"ה לתתנו ממלכת כהנים וגוי קדוש בידיעתו ית' כמ"ש ובאר אתה הראת לדעת וגו', וידעת היום והשבות וגו', ולהנתן לעבודתו כמ"ש ולעבדו בכל לבבכם, ואמר ועבדתם את ה' אלהיכם, ואמר ואותו תעבודו, והיה המנהג המפורסם בעולם כלו שהיו אז רגילין בו והעבודה הכוללת אשר גדלו עליה, להקריב מיני ב"ח בהיכלות ההם אשר היו מעמידים בהם הצלמים ולהשתחות להם ולקטר לפניהם, והעובדים הפרושים היו אז האנשים הנתונים לעבודת ההיכלות ההם העשויים לשמש ולירח ולכוכבים כמו שבארנו, לא גזרה חכמתו ותחבולתו המבוארת בכל בריאותיו שיצונו להניח מיני העבודות ההם כולם ולבטלם, כי אז היה מה שלא יעלה בלב לקבלו, כפי טבע האדם שהוא נוטה תמיד למורגל, והיה דומה אז כאלו יבא נביא בזמננו זה שיקרא לעבודת השם ויאמר השם צוה אתכם שלא תתפללו אליו ולא תצומו ולא תבקשו תשועתו בעת צרה, אבל תהיה עבודתכם מחשבה מבלתי מעשה, ומפני זה השאיר השם מיני העבודות ההם והעתיקם מהיותם לנבראים ולעניינים דמיוניים שאין אמתות להם לשמו ית', וצונו לעשותן לו ית', וצונו לבנות היכל לו, ועשו לי מקדש, ושיהיה המזבח לשמו, מזבח האדמה תעשה לי, ושיהיה הקרבן לו, אדם כי יקריב מכם קרבן לה', ושישתחו לו ושיקטירו לפניו. והזהיר מעשות דבר מאלו העניינים והמעשים לזולתו, זובח לאלהים יחרם וגו', כי לא תשתחוה לאל אחר, והפריש כהנים לבית המקדש ואמר וכהנו לי, וחייב שייחד להם מתנות על כל פנים שיסיקו להם מפני שהם עסוקים בבית ובקרבנותיו, והם מתנות הלויים והכהנים, והגיע התחבולה בזאת הערמה האלהית שנמחה זכר ע"ז והתקיימה הפנה הגדולה האמתית באומנתו, והוא מציאות השם ואחדותו, ולא יברחו הנפשות וישתוממו בבטל העבודות אשר הורגלו ולא נודעו עבודות זולתם...

... ואשוב אל כונתי ואומר כי כאשר היה זה המין מן העבודה רוצה לומר הקרבנות על צד הכונה השניה, והצעקה והתפלה וכיוצא בהן ממעשה העבודות יותר קרובות אל הכונה הראשונה והכרחיות בהגיע אליו, שם בין שני המינים

הפרש גדול, והוא שזה המין מן העבודה רוצה לומר הקרבת הקרבנות, אף על פי שהם לשמו יתעלה, לא חייב עלינו כמו שהיה בתחלה, ר"ל שנקריב בכל מקום ובכל זמן, ולא שנעשה היכל באשר יזדמן, ושיקריב מי שיזדמן החפץ ימלא את ידו, **אבל נאסר כל זה עלינו והושם בית אחד אל המקום אשר יבחר ה'**, ואין מקריבין בזולתו, אמר השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה, **ולא יהיה כהן אלא זרע המיוחד**, כל זה הענין למעט זה המין מן העבודות שלא יהיה ממנו אלא מה שלא גזרה חכמתו להניחו לגמרי, אבל התפלה והתחנה היא מותרת בכל מקום, כל מי שיזדמן, וכן הציצית, והמזוזה, והתפילין, וזולתן מן העבודות הדומות להן,

ובעבור זה הענין אשר גליתי לך נמצא הרבה בספרי הנביאים שמוכיחים בני אדם על רוב השתדלותם והתחזקם להביא הקרבנות, ובארו להן שאינן מכוונין לעצמן כוונת צריכה מאד, ושהשם אינו צריך אליהם, אמר שמואל החפץ לה' בעולות וזבחים כשמע בקול ה', ואמר ישעיה למה לי רוב זבחיכם יאמר ה', ואמר ירמיה כי לא דברתי את אבותיכם ולא צויתים ביום הוציאי אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח, כי אם את הדבר הזה צויתי אותם לאמר שמעו בקולי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם, וכבר הוקשה זה המאמר בעיני כל מי שראיתי דבריו או שמעתים, ואמר איך יאמר ירמיה על השם שלא צונו בדברי עולה וזבח ורוב המצות באו בזה, אמנם כוונת זה המאמר הוא מה שבארתי לך, וזה שהוא אמר שהכונה הראשונה אמנם היא שתשיגוני ולא תעבדו זולתי והייתי לכם לאלהים ואתם תהיו לי לעם, וזאת המצוה בהקרבה וכיון אל הבית, אמנם היתה בעבור שתעלה בידכם זאת הפנה ובעבורה העתקתי אלו העבודות לשמי עד שימחה שם עבודה זרה ותתקיים פנת יחודי, ובאתם אתם ובטלתם התכלית היא והתחזקתם במה שנעשה בעבורה, והוא שאתם ספקתם במציאותי, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ועבדתם עבודה זרה וקטרתם לבעל והלוך אחרי אלהים אחרים ובאתם אל הבית וגו', ונשאתם מכוונים אל היכל ה' ומקריבים הקרבנות אשר לא היו מכוונים כונה ראשונה...

8. ספר הזכרון להריטב"א עמוד עו

מעשה" וכו' ע"כ⁸⁵. ולפי זה הלשון לא נשאר בלב שום ספק אחר זה המאמר, שלא בא הקרבן לדעת הרב המורה ז"ל אלא להוציא הטעות מלב אומתנו, שהיו ג"כ⁸⁶ שטופין בעבודות ההם, ובעונותינו שרבו אפי' אחרי היותנו ממלכת כהנים וגוי קדוש לא הטהרו אבותינו מן הטנוף ההוא. גם אדון הנביאים אמ' בביאור "כי ידעתי" ⁸⁷ אחרי מותי כי השחת תשחיתון" ⁸⁸, וכן עשו ימים רבים בדורות ידועים פעמים אין מספר עד אשר הביאו הגלות, כאשר ידוע ומפורסם. ומה

9. רמב"ן ויקרא פרק א פסוק ט

...והנה נח בצאתו מן התיבה עם שלשת בניו אין בעולם כשדי או מצרי הקריב קרבן וייטב בעיני ה' ואמר בו (בראשית ח כא) וירח ה' את ריח הניחוח. וממנו אמר אל לבו לא אוסיף עוד לקלל את האדמה בעבור האדם (שם). והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלביהן, וישע ה' אל הבל ואל מנחתו (שם ד ד), ולא היה עדיין בעולם שמץ ע"ז כלל. ובלעם אמר את שבעת המזבחות ערכתי ואעל פר ואיל במזבח (במדבר כג ד), ואין דעתו עתה לשלול ממנו אמונות רעות, ולא נצטוה בכך, אבל עשה כן לקרבה אל האלהים כדי שיחול עליו הדבור. ולשון הקרבנות את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי (שם כח ב), וחלילה שלא יהא בהם שום תועלת ורצון רק שוללות ע"ז מדעת השוטים...

10. ספר הזכרון להריטב"א עמוד עו

גם בלעם אחר מתן תורה היה, והקריב פר ואיל שלמד כן מאומתנו.

11. תורת העולה ב: א

והנראה בדעת הרב כי גם בימי אדם הראשון היה עבודה זרה בעולם... שעיקר קרבן אדם לא היה רק להעתיק עבודה זרה מן העולם כי הבריות היו חושבים באדם שהוא בראך...

12. רמב"ם הלכות מעילה פרק ח הלכה ח

ראוי לאדם להתבונן במשפטי התורה הקדושה ולידע סוף ענינם כפי כחו, **ודבר שלא ימצא לו טעם ולא ידע לו עילה אל יהי קל בעיניו ולא יהרוס לעלות אל ה' פן יפרוץ בו, ולא תהא מחשבתו בו כמחשבתו בשאר דברי החול.** בוא וראה כמה החמירה תורה במעילה, ומה אם עצים ואבנים ועפר ואפר כיון שנקרא שם אדון העולם עליהם בדברים בלבד נתקדשו וכל הנוהג בהן מנהג חול מעל בה' ואפילו היה שוגג צריך כפרה, **קל וחומר למצוה שחקק לנו הקדוש ברוך הוא שלא יבעט האדם בהן מפני שלא ידע טעמן, ולא יחפה דברים אשר לא כן על השם ולא יחשוב בהן מחשבתו כדברי החול,** הרי נאמר בתורה ושמרתם את כל חקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם, אמרו חכמים ליתן שמירה ועשייה לחוקים כמשפטים, והעשייה ידועה והיא שיעשה החוקים, והשמירה שיזהר בהן ולא ידמה שהן פחותין מן המשפטים, והמשפטים הן המצות שטעמן גלוי וטובת עשייתן בעולם הזה ידועה כגון איסור גזל ושפיכות דמים וכיבוד אב ואם, והחוקים הן המצות שאין טעמן ידוע, אמרו חכמים חוקים חקתי לך ואין לך רשות להרהר בהן, ויצרו של אדם נוקפו בהן ואומות העולם משיבין עליהן כגון איסור בשר חזיר ובשר בחלב ועגלה ערופה ופרה אדומה ושעיר המשתלח, וכמה היה דוד המלך מצטער מן המינים ומן העכו"ם שהיו משיבין על החקים, וכל זמן שהיו רודפין אותו בתשובות השקר שעורכין לפי קוצר דעת האדם היה מוסיף דביקות בתורה, שנאמר טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצור פקודיך, ונאמר שם בענין כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני, **וכל הקרבנות כולן מכלל החוקים הן, אמרו חכמים שבשביל עבודת הקרבנות העולם עומד, שבעשיית החוקים והמשפטים זוכין הישרים לחיי העולם הבא, והקדימה תורה ציווי על החוקים, שנאמר ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי בהם...**

13. ספר הזכרון להריטב"א עמוד עג

ו א ו מ ר *10 א נ י, כי הקבלה

האמיתית אשר היתה לרבי' ז"ל בעניני הקרבן אמיתית [וכי] טעמו של הרב המורה ז"ל בזה נראה חלוש מאד גרם לרבי' ז"ל לקנתר כל מה שקנתר לקדוש התורה וקדוש השם ית' בקרבנות. ודעתי ברב המורה ז"ל בטעם זה ובטעמים רבים אחרים שכתב במצות, כי לא מאשר יאמין הוא שהוא עקר טעם המצוה ההיא¹¹, אלא שרצה לתת קצת טעם בהם עד שאפי' הזמון שבו¹² ידע להשיב בהם גם לאפיקורוס¹⁸ בדברים שכליים קצת. שכבר כתב הוא ז"ל בחלק השלישי כמה גדול

14. אברבנאל ויקרא הקדמה

...הנה התבאר שמן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים ומדברי רז"ל בהרבה מקומות יש סיוע גדול לדברי הרב המורה ואינם בזה דברי הבאי אלא דברי קדושה. והנה אדם ובניו הקריבו קרבנות לחשבם שבהם היו עובדים אלהים כי בשרפם על המזבח החלב והכליות מהקרבתו היו כאלו הקריבו קרבם וכליותיהם עצמם שהם כלי המחשבה וכן הכרעים כנגד ידיהם ורגליהם של המקריבים והיו זורקים את דם הקרבנות במקום דמם ונפשם ומוזים לפניו ית' שכן ראוי שישפך דם המקריב וישרף גופו על חטאתו לולי חסד השם שלקח ממנו בתמורה וכופר הקרבן והוא שהיה דמו תחת דמו ונפשו תחת נפשו וכבר זכר זה גם כן הרב הנחמני. ואמנם נח הקריב קרבן לזאת הסבה בעצמה שהקריבו אדם גם שראה דור המבול פרוצים בע"א מימי אנוש שנאמר ותשחת הארץ לפני האלהים ולכך הקריב קרבנותיו לגבוה להתרחק

מע"א ואמנם בלעם לא בנה שבעה מזבחות להתרחק מע"א אלא למה שאמרו במדבר סיני רבה (פרשה כי) וז"ל ולמה בנה שבעה מזבחות כנגד שבעה מזבחות שבנו שבעה צדיקי עולם מאדם ועד משה ונתקבלו. ואלו הם אדם הבל נח אברהם יצחק יעקב ומשה. ואמנם מה שאמר הרב הנחמני שיש בקרבנות אשה ריח ניחח לה' ונקראו לחם אלהים אין ספק ששייב עליהם הרב המורה על פי דרכו ושרשיו שדברה תורה כלשון הרגיל אצל המקריב קרבנות ויורה עליו אמרו ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים...

... והנני מודיעך סברת הרב ודעתו בדבר הזה באמרו שהיו הקרבנות על הכונה השנית ולא אמר שלא יהיו על הכונה הראשונה כי זה הלשון מורה שיש שתי כונות בקרבנות כונה ראשונה וכונה שנית והנה הכונה הראשונה בה היא כדי להתקרב אדם לאלהיו ולהכניע לפניו ויאמין במציאותו ואחדותו והשגחתו שהיא הכונה אשר בעבורה הקריבו אדם ונח קרבנותם והכונה הזאת הראשונה לא יכחיש הרב שתמצא במצות הקרבנות. כי הנה בעצם וראשונה על זה נתכוונו. האמנם להיות השלמות האנושי דבק בנפשו והוא כפי האמונות והדעות האמתיות ראה הרב המורה שהכונה הראשונה הנזכרת יותר תמצא בתפלה ובהשכלה והידיעה האמתית ובשאר המצות המכוונות לזה התכלית והכונה ממה שתמצא בהקרבנות חלב ודם ושרפת גופי הב"ח וע"כ אמר הרב שצוה הקדוש ברוך הוא במצות הקרבנות להשגת הדבוק האלהי וידיעתו באמת מפני שהיו כל בני אדם מורגלים בעבודות הקרבנות ותהיה קשה עזיבת המורגל בהחלט אבל צוה שיעשו אותם לגבוה כי בזה יגיעו אל הכוונה הראשונה מהשגת האמונות האלהיות והדבוק בש"י ויתרחקו מדרכי ע"א. הנה אם כן שתי כוונות נמצאו בקרבנות כפי הרב המורה הראשונה והיא אשר שער בלבד הרמב"ן, והשנית. ושתייהם כיון יתברך בזאת המצוה וכאשר תבין זה על אמתתו לא ישאר מקום אל ספקות הרמב"ן ולא צורך אל תרוצי הנרבוני. וזהו מה שראיתי להליץ בדבר הזה...

15. צפנת פענח (מהרי"ט) פרשת ויקרא

ועוד, אם לא היה אלא מהכרח ההרגל, לא היה צריך להיות רק באותו הדור למודי הרע – היוצאים מארץ מצרים, אבל בניהם אשר קמו מאחריהם אשר לא ידעו טיב עבודה זרה ומשמשיה, והם באי הארץ, לא היה ראוי שינהגו זה המנהג של הקרבנות; ואנו רואים שאדרבה, הסכמתו יתברך היתה שלא להיות בית המקדש ועבודה אלא בארץ, כמו

ועוד השתא דנכיס (=שנשחט) יצרא דעבודה זרה (ראה ע"ז יז, ב) וכבר נעקרה שם עבודה זרה מארצנו ומרוב אנשי העולם, ומה שיש במיעוטם עובדי עבודה זרה כבר אמרו (חולין יג, ב): "מנהג אבותיהם בידיהם", ואפילו הגוים ההמה מרחיקים מאוד העבודות והזבחים ההמה; ומהרה יבנה בית המקדש ולפי טעם זה לא נקריב עוד קרבנות, שכבר הועתקנו גם אנו [כ]כל הגוים מהעבודות ההמה, והוא יתברך יעד לנו (ע"ז) [על ידי] נביאיו (ישעיה נז, ז): "והביאותים אל הר קדשי וגו' עולותיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי", וכתוב (תהלים נא, כ-כא): "הטיבה ברצונך את ציון וגו'". אז תחפוץ זבחי צדק עולה וכליל וגו'."

אמנם ראה כוונת הרב מבוארת ומחשבתו ניכרת מתוך דבריו שכתב שתכלית יציאתנו ממצרים "לְתַתְּנוּ גוי קדוש, בידיעתו יתברך – וכמו שנאמר: 'וידעת היום', ולהנתן לעבודתו – כמו שנאמר: 'ועבדתם את ה' אלהיכם'". הרי שאמר(ו) בפירוש שענין הקרבנות הם עבודתו יתברך ויחודו, ועוד השווה אותם לענין תפילה שהיא נקראת עבודה שבלב (ראה ספרי פרשת עקב) – שעיקרה עבודת הלב (ראה רמב"ם הלכות תפילה פ"א, ה"א). אלא לפי שאין יכולת באדם לעבוד את הקב"ה במחשבה לבד בלא מעשה – יען היותו מורכב מחומר וכל חושיו והרגשותיו נוטים אל דברים החומרניים והם מעכבים המחשבה והדבקות, זולתי בהתעסק האדם בדבור ובפעולה מן העבודה יצייר בשכלו בהיותו עוסק בהם שעובד לפני מלך והוא מלך מלכי המלכים הקב"ה, ומשעבד לכו לעבודתו, וכדבר שפתיו ופעולתו רוחו ונשמתו אליו יאסוף⁶. וזה היה מושכל ראשון בעבודה מימות אדם הראשון ונח ואברהם ובניו אחריו לעבוד את ה' על דרך זה, אם מחכמת לבם, אם בהשגתם כי נביאים המה. והוא מה שביאר הרב ז"ל בסוף הפרק (פל"ב) בכתוב (ירמיה ז, כב): "כי לא דברתי את אבותיכם ביום הוציא אותם מארץ מצרים על דברי עולה וזבח"; "שהכוונה הראשונה אמנם שתשיגוני ולא תעבדו זולתי", וכיצד יהיו הקרבנות סבה להשגתו יתברך, כי לולי הרגל העולם בהם טובה היתה העדרם. אלא שמבואר הוא בדבריו, שהקרבנות נקראו עבודה להיות המכוון בהם שעבוד לאביהם שבשמים על ידי אותה העבודה המעשית בפועל, והוא אחד מעמודים שהעולם עומד עליהם – "על העבודה" (אבות פ"א, מ"ב), דוגמת התפילה שתכליתה עבודת הלב.

שיטת הכוזרי

16. ספר הכוזרי מאמר ב

(25) Al Khazari: Enough on this subject. Now I should like an explanation of what I read about the sacrifices. Reason cannot accept such expressions as: My offering, My bread for My sacrifices made by fire, 'for a sweet savour unto Me' (Numbers 28:2), employed in connexion with the sacrifices, describing them as being God's offering, bread, and incense.

(26) The Rabbi: The expression: By My fires removes all difficulty. It states that offering, bread and sweet savour, which are ascribed to Me, in reality belong to My fires, i.e. to the fire which was kindled at God's behest, and fed by the offerings. The remaining pieces were food for the priests. The deeper signification of this was to create a well arranged system, upon which the King should rest in an exalted, but not local sense. As a

כה. אמר הכוזרי: יספיק לי זה בענין הזה, וארצה עתה שתקרב לי מה שקראתיו בקרבנות, ממה שיקשה על השכל לקבלו, ממה שאמר: +במדבר כ"ה ב'+ "את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי", ואמר על הקרבנות, כי הם קרבן ה' ולחמו וריחו.

כו. אמר החבר: מה שאמר: "לאשי" מיישר כל קשה. הוא אומר כי הקרבן ההוא והלחם וריח הניחוח אשר הם מיוחסים אלי, אמנם הם לאשי, ר"ל האש הנפעלת לדברו ית', אשר מאכלה הקרבנות, ואחר כן יאכלו הכהנים שאר

symbol of the Divine Influence, consider the reasoning soul which dwells in the perishable body. If its physical and nobler faculties are properly distributed and arranged, raising it high above the animal world, then it is a worthy dwelling for King Reason, who will guide and direct it, and remain with it as long as the harmony is undisturbed. As soon, however, as this is impaired, he departs from it. A fool may imagine that Reason requires food, drink, and scents, because he sees himself preserved as long as these are forthcoming, but would perish if deprived of them. This is not the case. The Divine Influence is beneficent, and desirous of doing good to all. Wherever something is arranged and prepared to receive His guidance, He does not refuse it, nor withhold it, nor hesitate to shed light, wisdom, and inspiration on it. If, however, the order is disturbed, it cannot receive this light, which is, then, lost. The Divine Influence is above change or damage. All that is contained in the 'order of sacrificial service,' its proceedings, offerings, burning of incense, singing, eating, drinking, is to be done in the utmost purity and holiness. It is called: 'Service of the Lord,' 'the bread of thy God' (Numbers 8:11, Leviticus 21:8), and similar terms which relate to his pleasure in the beautiful harmony prevailing among the people and priesthood. He, so to say, accepts their hospitality and dwells among them in order to show them honour. He, however, is most Holy, and far too exalted to find pleasure in their meat and drink. It is for their own benefit...

חלקה, והכונה בזה תקון הסדר כדי שיחול בו המלך חול גדולה לא חול מקום. ושים דמיון הענין האלהי הנפש המדברת, החלה בגוף טבעי בהמי, כאשר נשתוו טבעיו ונסדרו כחותיו העליונים והראשיים סדור נכון לענין יותר נעלה מענין הבהמות, היה ראוי שיחול מלך השכל אצלו להורות אותו ולישרו ולהתחבר אצלו כל עת אשר ישאר הסדר ההוא, וכאשר יפסד הסדר יפרד ממנו. ודומה לכסיל, כי השכל צריך למאכל ולמשתה ולריח, בעבור שרואה אותו כי הוא מתמיד בהתמדתם נפרד בהפרדם, ואיננו כן, אכן הענין האלהי מטיב רוצה הטוב לכל, ובעת שיסתדר דבר ויכון לקבל הנהגתו לא ימנע ממנו לאצול עליו אור וחכמה ודעת, וכאשר יפסד סדרו לא יקבל האור ההוא ויהיה הפסדו. והתעלה הענין האלהי מהשיג אותו שנוי או הפסד וכל מה שיש בסדר עבודה מהעבודה והקרבנות והקטורת והזמירות והמאכל והמשתה על תכלית הטהרה והקדושה, נאמר בהם: "עבודת ה' ולחם אלהיך" וזולתי זה, והכל כנוי לרצונו בסדר הטוב באומה והכהנים, וקבולו מנחתם על דרך הדמיון וחולו אצלם לכבוד להם, והוא נעלה ונקדש מן ההנאה במאכלם ובמשתייהם, אך מאכלם לנפשותם...